

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum resurrectio Christi sit causa nostræ resurrectionis corporum.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ne principii in quolibet genere, &c. Iteu do auctoritate Apostolice ex consuetudine Verbi incarnati. Omnia clara, & distincta sunt in littera.

In responsione ad tertium, adverte quod humanitas Christi quia est organum coniunctum personaliter uerbo Dei, est uelut universale instrumentum Dei ad miracula facienda, ut ex superius dictis habetur. Determinatur autem ad esse instrumentum ad hoc, uel illud opus miraculosum, per aliquam ipsius conditionem: ita quod ex hoc, quod passus est, intelligimus communicari sibi per quandam appropriationem uirtutem remissionis peccatorum, & ex hoc, quod resurrexit, communicata similiter est sibi uirtus resurrectionis mortuorum, & sic de aliis similibus instrumentalibus actionibus, quae humanitati Christi tribuantur instrumentaliter, Deo autem principaliter: sic enim resurrectio Christi dicitur causa nostrae resurrectionis: quoniam per ipsam, ut dictum est, Christus homo instrumentum est efficax constitutus est ad resuscitandos homines in uitam aeternam.

4. di. 4. ar. 3. q. 1. Et 4. co. 3. 78. Et uel q. 2. ar. 3. ad 7. Et op. 9. ca. 24. Et op. 60. c. 21. Et 1. co. 15. sec. 1.

cap. ult. par. 4. a. med.

Damas. lib. 4. c. 20.

Et circa hoc quaeruntur duo. **¶** Primo, Vtrum resurrectio Christi sit causa nostrae resurrectionis. **¶** Secundo, Vtrum resurrectio Christi sit causa nostrae iustificationis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum resurrectio Christi sit causa resurrectionis corporum.

AD PRIMVM sic proceditur. **V**idetur, quod resurrectio Christi non sit causa resurrectionis corporum. Posita enim causa sufficiens, necesse est effectum poni. Si ergo resurrectio Christi est causa sufficiens resurrectionis corporum, statim eo resurgente omnes mortui resurgere deberent.

¶ Praeterea. Causa resurrectionis mortuorum est diuina iustitia, ut scilicet corpora simul premiuntur uel puniantur cum animabus, sicut communicauerunt in merito uel peccato, ut dicit Dionysius. vlti. cap. Caelest. Hier. & etiam Damasc. dicit in 3. lib. sed iustitiam Dei necesse esset impleri, etiam si Christus non resurrexisset. ergo etiam Christo non resurgente, mortui resurgerent: non ergo resurrectio Christi est causa resurrectionis corporum.

¶ Praet. Si resurrectio Christi sit causa resurrectionis corporum, aut esset causa exemplaris, aut cause effectiua, aut meritoria: sed non est causa exemplaris, quia resurrectionem corporum Deus operabitur, secundum illud Ioan. 5. si

cut pater suscitatur mortuos: Deus autem non indiget inspicere ad aliquod exemplar extra se, similiter etiam non est causa effectiua: quia causa efficiens non agit nisi per contactum uel spiritualem uel corporalem: manifestum est autem quod resurrectio Christi non habet contactum corporalem ad mortuos, qui resurgunt propter distantiam temporis & loci: similiter etiam nec contactum spiritualem, qui est per fidem & charitatem quia etiam infideles, & peccatores resurgent. neque etiam est causa meritoria: quia Christus resurgens iam non erat uiuator, & ita non erat in statu merendi, & ita nullo modo resurrectio Christi uideatur esse causa nostrae resurrectionis.

¶ Praet. Cum mors sit priuatio uitae, nihil uidetur esse aliud destruere morrem, quam reducere uitam, quod pertinet ad resurrectionem: sed Christus moriendo, mortem nostram destruxit. ergo mors Christi est causa nostrae resurrectionis, non ergo eius resurrectio.

SED CONTRA est, quod super illud 1. ad Corinth. 15. Si Christus praedicatur, quod resurrexit a mortuis, &c. dicit Gloss. qui est causa sufficiens resurrectionis nostrae.

RESPON. Dicendum, quod illud, quod est primum in quolibet genere, est causa omnium, quae sunt

post, ut dicitur in 2. Metaphysic. *Primum autem in genere nostrae resurrectionis fuit resurrectio Christi, sicut ex supradictis patet: unde oportet, quod resurrectio Christi sit causa nostrae resurrectionis, & hoc est quod Apostolus dicit 1. ad Corinth. 15. Christus resurrexit a mortuis primitiae dormientium, quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum: & hoc rationabiliter. nam principium humanae uiuificationis est uerbum Dei, de quo dicitur in Psalm. 35. Apud te est fons uitae: unde & ipse dicit Ioan. 5. sicut pater suscitatur mortuos, & uiuificat, sic & Filius quos uult uiuificat. Habet autem hoc naturalis ordo rerum diuinitus institutus, ut quaelibet causa primo operetur in id, quod est propinquius: & per illud operetur in alia magis remota: sicut ignis primo calefacit aerem sibi propinquum, quem calefacit corpora distantia, & ipse Deus primo illuminat substantias sibi propinquas, per quas illuminat magis remotas, ut Dionysius dicit 15. c. Caelest. Hier. & ideo uerbum Dei primo tribuit uitam imortalem corpori sibi naturaliter unito, & per ipsum operatur resurrectionem in omnibus aliis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod (sicut dictum est) resurrectio Christi est causa nostrae resurrectionis per uirtutem Verbi uniti, quod quidem operatur, secundum uoluntatem, & ideo non oportet, quod statim sequatur effectus: sed secundum dispositionem uerbi Dei, ut scilicet primo conformemur Christo patienti & morienti in hac uita passibili, & mortali, deinde perueniamus ad percipiendum similitudinem resurrectionis ipsius.

AD SECUNDVM dicendum, quod iustitia Dei est causa prima resurrectionis nostrae: resurrectio autem Christi est causa secundaria & quasi instrumentalis. Licet autem uirtus principalis agentis non determinetur ad hoc instrumentum determinate: tamen ex quo per hoc instrumentum operatur, instrumentum illud est causa efficiens. sic ergo diuina iustitia, quantum est de se, non est obligata ad resurrectionem nostram causandam per resurrectionem Christi: potuit enim alio modo nos Deus liberare, quam per Christi passionem & resurrectionem ut supra dictum est. Ex quo tamen decreuit hoc modo nos liberare, manifestum est, quod resurrectio Christi est causa nostrae resurrectionis.

AD TERTIVM dicendum, quod resurrectio Christi non est, proprie loquendo, causa meritoria nostrae resurrectionis: sed est causa efficiens & exemplaris. Efficiens quidem, in quantum humanitas Christi in quam resurrexit, est quodammodo instrumentum diuinitatis ipsius, & operatur in uirtute eius, ut supra dictum est. Et ideo sicut alia, quae Christus in sua humanitate fecit, uel passus est, ex uirtute diuinitatis eius sunt nobis salutaria (ut supra dictum est) ita & resurrectio Christi est causa efficiens nostrae resurrectionis uirtute diuina: cuius proprium est mortuos uiuificare: quae quidem uirtus praesentialiter attingit omnia loca & tempora, & talis contactus virtualis sufficit ad rationem huius efficientiae. Et quia (ut dictum est) primordialis causa resurrectionis humanae est diuina iustitia, ex qua Christus habet potestatem iudicium facere, in quantum filius hominis est, uirtus effectiua resurrectionis eius se extendit, non solum ad bonos, sed etiam ad malos, qui sunt eius iudicio subiecti. Sicut autem resurrectio corporis Christi, ex eo quod corpus illud est personaliter uerbo unitum, est prima & potiore, ita etiam est prima dignitate & perfectione, ut dicit gloss. 1. ad Cor. 15. Semper autem id, quod est perfectissimum

Cap. 15. c. 21. Et 1. co. 15. sec. 1.

Cap. 15. c. 21. Et 1. co. 15. sec. 1.

Cap. 15. c. 21. Et 1. co. 15. sec. 1.

fecissimum, est exemplar eius quod est minus perfe-
ctum secundum suum modum, & ideo resurrectio Chri-
sti est causa exemplaris nostrae resurrectionis. Quae
dem necessarii est, non ex parte resuscitatis, qui non
indiget exemplari, sed ex parte resuscitatorum, quos
oportet illi resurrectioni conformari, secundum illud
Pn. 3. Reformabit corpus humilitatis nostrae, confi-
gurati corpori claritatis suae. Licet autem efficientia
resurrectionis Christi se extendat ad resurrectionem
tam bonorum, quam malorum: exemplaritas tamen
eius se extendit proprie solum ad bonos: qui sunt fa-
cti conformes filiationis ipsius, ut dicitur Roma. 8.

Ad quartum dicendum, quod secundum rationem
efficientiae, quae dependet ex virtute diuina comuni-
ter, tam mors Christi, quam etiam resurrectio, est cau-
sa tam destructionis mortis, quam reparatio uitae:
sed secundum rationem exemplaritatis, mors Christi,
per quam recessit a vita mortali, est causa destructio-
nis mortis nostrae: resurrectio vero eius, per quam in-
choauit vitam immortalem, est causa reparationis
uitae nostrae: passio tamen Christi est insuper causa
meritoria, ut supra dictum est.*

ARTICVLVS II.

Utrum resurrectio Christi sit causa re-
surrectionis animarum.

Ad secundum sic procedit.
Videtur quod resurrectio Chri-
sti non sit causa resurrectionis ani-
marum. Dicit enim Aug.* super Io-
an. quod corpora resurgunt per dis-
pensationem humanam: sed anime
resurgunt per substantiam Dei: sed
resurrectio Christi non pertinet ad
substantiam Dei, sed ad dispensationem
humanam: ergo resurrectio
Christi, & si sit causa resurrectio-
nis corporum, non tamen uidetur
esse causa resurrectionis animarum.

¶ 2. Præ. Corpus non agit in spiri-
tu: sed resurrectio Christi pertinet
ad corpus eius, quod cecidit
per mortem: ergo resurrectio Chri-
sti non est causa resurrectionis ani-
marum.
¶ 3. Præ. Quia resurrectio Christi
est causa resurrectionis corporum
omnium, corpora resurgunt, secun-
dum illud 1. ad Corin. 15. Omnes
quidem resurgemus: sed non om-
nium animae resurgent: quia qui-
dam ibunt in supplicium æternum,
ui dicitur Mat. 25. ergo resurre-
ctio Christi non est causa resurre-
ctionis animarum.

¶ 4. Præ. Resurrectio animarum
fit per remissionem peccatorum:
sed hoc factum est per Christi pas-
sionem, secundum illud Apoc. 1.
Lauit nos a peccatis nostris in san-
guine suo: ergo resurrectionis ani-
marum, magis est causa Christi
passio, quam eius resurrectio.

SED CONTRA est, quod Apostolus
dicit Roma. 4. Resurrexit propter
iustificationem nostram: quae ni-

hil aliud est quam resurrectio ani-
marum. Et super illud Psalm. 29. Ad
uesperum demorabitur factus, di-
cit gloss. quod resurrectio Chri-
sti est causa resurrectionis nostrae
& animae in presenti, & corporis in futuro.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est *)
resurrectio Christi agit in virtute diuinitatis, quae qui-
dem se extendit, non solum ad resurrectionem corpo-
rum, sed etiam ad resurrectionem animarum: a Deo
enim est, & quod anima uiuat per gratiam, & quod
corpus uiuat per animam. Et ideo resurrectio Chri-
sti habet instrumentaliter virtutem effectiuam non
solum respectu resurrectionis corporum, sed etiam
respectu resurrectionis animarum: similiter etiam
habet rationem exemplaritatis respectu resurrectio-
nis animarum: quia Christo resurgenti debemus
etiam secundum animam conformari, ut sicut, secun-
dum Apo. Rom. 6. Christus surrexit a mortuis per
gloriam patris, ita & nos in nouitate uitae ambule-
mus: & sicut ipse resurgens ex mortuis iam non mo-
ratur, ita & nos existimemus nos mortuos esse pec-
cato, ut iterum uiuamus in illo.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Aug.* dicit
resurrectionem animarum fieri per Dei substantiam,
quantum ad participationem: quia scilicet participā-
do diuinam bonitatem, animae fiunt bonae, & iustae,
non autem participando quacumque creaturam:
vnde cum dixisset, Animae resurgunt per substan-
tiam Dei, subdit: participatione enim Dei fit anima
beata, non participatione animae sanctae: sed partici-
pando gloriam corporis Christi, efficiuntur corpo-
ra nostra gloriosa.

AD SECUNDUM dicendum, quod efficientia resur-
rectionis Christi pertingit ad animas, non per pro-
prium virtutem ipsius corporis resurgentis, sed per
virtutem diuinitatis cui personaliter unitur.

AD TERTIUM dicendum, quod resurrectio ani-
marum pertinet ad meritum, quod est effectus iusti-
ficatoris: sed resurrectio corporum ordinatur ad pe-
nam vel praemium, quae sunt effectus indicantis. Ad
Christum autem non pertinet iustificare omnes, sed
iudicare, & ideo omnes resuscitat secundum cor-
pus, sed non omnes secundum animam.

AD QUARTUM dicendum, quod in iustificatione
animarum duo concurrunt, scilicet remissio culpe,
& nouitas uitae per gratiam. Quantum ergo ad effi-
cientiam, quae est per virtutem diuinam, tam passio
Christi quam resurrectio est causa iustificationis quo-
ad utramque: sed quantum ad exemplaritatem pro-
prie passio, & mors Christi, est causa remissionis cul-
pae, per quam morimur peccato: resurrectio autem
Christi, est causa nouitatis uitae, quae est per gratiam
sive iustitiam. Et ideo Apostolus dicit Roma. 4. quod
traditus est, scilicet in mortem, propter delicta nos-
tra, scilicet tollenda, & resurrexit propter iustifica-
tionem nostram: sed passio Chri-
sti est etiam causa meritoria, ut di-
ctum est.*

QVAESTIO LVI.

De ascensione Christi, in sex articulos
diuisa.

DE INDE considerandum
est de ascensione Chri-
sti.

Tertia S. Thomae.

hoc declarat aucto-
ritate apostoli quo
ad duo scilicet noui-
tatem uitae, & quod
ad imitationem ulterio-
ris mortis.

Arti. praec.
ad 3.

Tract. 23. in
Ioan. inter
prin. & me-
diu. to. 9.

Eodem loco
nunc dicto.

Alias iustifi-
cationis.

Super Quaestiones
quinquagesimas, septi-
mae Articuli primus.

Titulus clarus.
In corpore
vna conclusio:
Cōueniens fuit Chri-
stum non remanere
in terris, sed ascende-
re in caelum. Probat,
Locus debet esse p-
portionatus locato,
&c. clare patet i lra.
Z 3 Et

Ar. praeced.
ad 3. arg.

Super Quaestiones
quinquagesimas, sexta
articuli secundum.

Titulus clarus.
Intelligenti resur-
rectione aie
est a more peccati:
mors, anima pec-
cari est. & uita eius
est gratia Dei.

In corpore sunt
duae conclusiones. Pri-
ma est, Resurrectio
Christi habet uirtutē
instrumentalis effe-
ctiuae respectu resur-
rectionis animarum,
& non solum corporū.
Probat, Resurrectio
Christi agit in virtu-
te diuina, extendit
se non solum ad uitā
corpū, sed aie, ergo.

Aduerte hic, quod cō-
sequenti, seu rō ista
praesupponit supra di-
cta & potest, leuom
nipoetia humanita-
tis Christi, quod. Sexten-
da se potestas eius i
strumetalis ad qua-
cūq; mirabilia opa,
exceptis his quae spe-
ctant ad primā reu-
creationē, &c. ubi la-
tus patuit, Supposi-
tan. adaequatione or-
gani, gratia materie
subiecte tenet argu-
mentū uirtus deita-
tis principalis exten-
dit se ad uitā corpo-
rū & animarū, ergo
uirtus instrumentalis
humanitatis exten-
dit se ad eadem.

Secunda conclusio ē:
Resurrectio Christi
ē causa exemplaris re-
surrectionis anima-
rum. Probat, quod Chri-
sto resurgenti debe-
mus, & secūdu ani-
mā conformari, &c.